

Правозахисна діяльність

Потреба в утворенні інститутів з правозахисної діяльності пояснюється цілою низкою взаємопов'язаних факторів. Так гарантування охорони прав громадян стало одним із завдань правової системи та державного життя, що знайшло відображення у Конституції. Діяльність державних органів та окремих службових осіб свідчить про те, що, виконуючи свої професійні функції та завдання, вони в окремих випадках порушують конституційні права та правомірні інтереси фізичних та юридичних осіб. Тому захист прав громадян потрібен, незважаючи на контрольні повноваження інших уповноважених органів.

Міжнародні політико-правові інститути приділяють дедалі більше уваги правам людини. Для Української держави додержання міжнародних стандартів з прав людини стало одним із пріоритетів внутрішньої політики держави, що свідчить про її динаміку та цілеспрямованість.

Правозахисні інститути незалежні від державних органів, для них характерні відкритість, вільний доступ для тих, хто потребує захисту своїх прав і свобод. Механізми захисту прав і свобод громадян виникають у процесі взаємодії органів влади і громадянського суспільства на певній стадії їхнього розвитку і виступають державним гарантом від відомчого або неправомірного втручання і впливу. Правозахисна діяльність має деякі спільні ознаки із правоохоронною діяльністю. Так, адвокати можуть здійснювати правовстановлюючі або правозабезпечувальні дії. Досить широкими є повноваження Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Проте предмет правозахисної діяльності значно вужчий, ніж у правоохоронної діяльності. Він стосується лише правової допомоги юридичним особам, громадянам України, іноземцям і особам без громадянства та захисту фізичних осіб від обвинувачення.

Правозахисна діяльність складається з кількох складових. Вони, зокрема, полягають у роз'ясненні громадянам їх прав та обов'язків. У Конституції України

закріплюється важливе «право знати право» (ст. 57) та право на правничу допомогу (ст. 59).

Відповідно до Конституції України кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав (ст. 59). Для професійного захисту прав громадян в Україні діє адвокатура. Адвокатура України – недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури (ст. 2 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»).

Отже, правозахисна діяльність полягає у правовій допомозі юридичним особам, громадянам України, іноземцям та особам без громадянства у спірних питаннях з охорони права, захисті фізичних осіб від обвинувачення та у державному гарантуванні охорони прав громадян правозахисниками органами.